

ความพร้อมในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของ 4 อำเภอในนครหลวงเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Readiness in the Development for the Model of Quality Assurance in
Education of Secondary Schools in Four Districts of Vientiane,
the Lao People's Democratic Republic

แทน พมสิริ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวิชัย ศรีโกคางกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อม ปัญหาอุปสรรค และวิเคราะห์ประมวลข้อเสนอแนะการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In - depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ มีความพร้อมน้อยถึงปานกลาง โดยด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) มีความพร้อมน้อย ในขณะที่การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) มีความพร้อมปานกลาง 2) ปัญหาสำคัญด้านการควบคุมคุณภาพ ได้แก่ โรงเรียนขาดการศึกษาวិเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพื่อการประกันคุณภาพภายในตามประกาศกระทรวงการศึกษาและการกีฬา ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบและทบทวนภายในไม่มีผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ และไม่มีกระบวนการสร้างความเข้าใจในการตรวจสอบคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพ ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานยังไม่มีระบบการประเมินที่เป็นระบบชัดเจน และ 3) ข้อเสนอแนะการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ได้แก่ ระบบการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดยใช้กระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการดำเนินการ และขั้นการรายงานผลการดำเนินงาน

คำสำคัญ : ความพร้อม, การพัฒนาตัวแบบ, ประกันคุณภาพการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ (การปกครองท้องถิ่น) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

Purposes of this research were : to examine the readiness, to investigate problems and obstacles , ,to analyze , and to recommend the solutions for problems and obstacles in the development for the Model of Quality Assurance in Education of primary schools and secondary schools in four districts of the Vientiane Capital , Lao People’s Democratic Republic (hereinafter refers to as “ the model”). In accordance to the aforementioned purposes, this research was conducted under the qualitative research methodology consisted the document research, in-depth interview, focus group discussion of 49 directors, deputy directors, teachers, and students’ parents. In addition, data collected by the tools of interview forms and the memorandums of group discussions were used for the content analysis.

Results of this research revealed these following information:

1) Minimum to moderate level of the readiness of the model. Readiness in quality control and quality assurance were found to be at the minimum to moderate level, meanwhile the readiness in quality auditing was found to be at minimum level. 2) Problem of the quality control was the lack of analysis of standards and indicators for the internal quality assurance in accordance to the regulations of Ministry of Education and Sports. Problems of the quality auditing were the lack of internal auditors and the lack of the procedure for the enhancement of understanding in auditing .Meanwhile the problem in quality assurance was the lack of specific system for the assessment of students’ achievement. 3) Recommendation for the solution for problems and obstacles of the model was the development for the model of quality assurance in education in terms of quality control, quality auditing, and quality assurance which were expected to be implemented under the three stages: the preparation, the implementation, and the performance report.

Keywords : readiness, model development, quality assurance in education

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้เปลี่ยนระบอบการปกครอง ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ภายใต้การนำของพรรค ประชาชนปฏิวัติลาว และ รัฐบาลสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวโดย ได้ยึดหลักอุดมการณ์ลัทธิมาร์กซ์ – เลนิน ซึ่งเป็นแนวทางแห่งการสร้างสรรค์ระบอบสังคมนิยมในระบอบประชาธิปไตยประชาชนลาว นับจากประเทศได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศลาวได้มีการพัฒนาประเทศโดยเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากฉบับแรกจนถึงปัจจุบันที่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

เพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากความยากจนโดยการส่งเสริมพัฒนาให้เศรษฐกิจขยายตัว และได้ตามเป้าหมายของแผนการขยายตัวเศรษฐกิจแห่งชาติ ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 7% ต่อปีโดยวัดจากการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) เพื่อให้ประชาชน หลุดพ้นจากความยากจนและทำให้ประเทศพ้นจากการเป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ภายในปี พ ศ 2563 ตามนโยบายของพรรคและรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดีประเทศชาติได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้า สังคมมีความศิวิไลซ์ และ ยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของพรรคและรัฐบาลที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติในแต่ละฉบับ (คำพูน แก้วสะพาน, 2554 อ้างถึงใน คำเมิง สีบุญเรือง และเกรียงศักดิ์ บุญญา, 2554)

จากมติที่ประชุมผู้บริหารการศึกษาทั่วทั้งประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปี ค.ศ. 2008 ระบุว่า การพัฒนาการประกันคุณภาพ ทั้งภาครัฐ และเอกชนให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูป ระบบการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งการวิจัย และปรับปรุงกฎระเบียบการสอบในทุกชั้นเรียนให้มีความซับซ้อน นักเรียนสามารถทุจริตได้ยากมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเป็นธรรมกับระบบการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรับประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ดังที่ ศิริรัตน์ พิมณาคณ (2559) ได้กล่าวถึงการพัฒนาไว้ว่า “ควรมีการทำกลยุทธ์มาพัฒนาระบบงานบริหารกิจการนักเรียน ได้แก่ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบก่อนและหลังการอบรม การวัดความพึงพอใจ การติดตาม ประเมินผล การพัฒนาระบบทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจระบบและได้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการและกีฬา จึงได้อนุมัติให้สร้างตั้งศูนย์รับประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นในวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 2008 ภายใต้ข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาและกีฬาว่าด้วยแผนการปฏิบัติงาน และการลงพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์รับประกันคุณภาพการศึกษา เลขที่ 1438/ สส.จต, ลงวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 เพื่อเป็นเสาหลักให้กระทรวงการศึกษาธิการและกีฬา การประเมินผลการเรียนรู้และประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาทุกสายทุกชั้น การเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชน ตามมาตรฐานกระทรวงการศึกษาธิการและกีฬา กำหนดใช้ นอกจากนี้ ความพร้อมที่จะสร้างตัวแบบ คุณภาพการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปี ค.ศ. 2016 - 2025 อีกประเด็นที่หนึ่ง เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถึงปี ค.ศ. 2020 ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ในแผน

งานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นเอกภาพในขอบเขตทั่วประเทศ อีกทั้งสามารถเชื่อมโยง กับภูมิภาค และสากล ประเด็นที่สอง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ การเมือง – แนวคิด การก่อสร้าง และ สวัสดิการ ของการศึกษาให้มีคุณภาพ สุขอนามัย และวัฒนธรรม ให้บรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการและการกีฬา, 2013)

ในขณะที่เดียวกันการจัดการศึกษาของลาว ยังมีปัญหาหลายประการ ซึ่งยังไม่ตอบสนองและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนา ประเทศได้สมบูรณ์มากนัก ดังนั้น บุคคลในวงการศึกษาก็ได้แสวงหาวิธีการต่างๆ ที่จะสร้างความเชื่อมั่น ในคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภาระ หน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อผู้ใช้บริการทางการศึกษาโดยตรง ให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิตให้มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นมาตรฐานหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น และ แก้ปัญหาที่กล่าวมาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 ก)

นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน นครหลวงเวียงจันทน์ มี 9 ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 4 เมืองใน 5 เมืองนอกมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และ มีการแข่งขันกันในหลายรูปแบบ: ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก หากจะสร้างโรงเรียนต้นแบบ คุณภาพการศึกษา ใน 4 อำเภออาจเหมาะสมกว่า 5 อำเภอ นอก เพราะทางศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาได้มีเป้าหมายใน 4 อำเภอใน เมืองหลวงเวียงจันทน์เพื่อสร้างโรงเรียนต้นแบบคุณภาพการศึกษาเป็น 4 อำเภอแรกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากว่า 4 อำเภอใน เป็นอำเภอใจกลางเมืองหลวงของนครหลวงเวียงจันทน์ประชากรหนาแน่นมีโรงเรียนที่ทันสมัย และโรงเรียนขนาดใหญ่หลายแห่งกว่า 5 อำเภอ

การศึกษาครั้งนี้ยังมีปัญหาหลายประการเช่น บุคลากร ครู จำนวนหนึ่งยังไม่เข้าใจในการพัฒนาโรงเรียน

ตัวแบบคุณภาพการศึกษา และ ยังมีโรงเรียนจำนวนมาก ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพ และ ยังมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องประกันคุณภาพการศึกษา และ เป็นเรื่องใหม่ สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางโรงเรียน จะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมการประเมิน เพื่อรับรองคุณภาพจากศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการและกีฬา สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์
3. เพื่อวิเคราะห์ประมวลข้อเสนอแนะการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความพร้อมในการพัฒนาโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ของ 4 อำเภอ ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการศึกษา การประเมิน ตัวชี้วัด ในการบริหารงานด้านต่างๆ อาทิ ด้านการบริหารการพัฒนาโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎระเบียบนักเรียน อีกทั้งเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา เกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพระดับมัธยมศึกษา

2. พื้นที่ใช้ในการศึกษา พื้นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกขอบเขตพื้นที่ ที่จะทำการศึกษาพัฒนา ตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ของ 4 อำเภอในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นกรณีศึกษา 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสีโคตตะบอง อำเภอเมืองไซเสดถา อำเภอเมืองจันทะบุรี อำเภอเมืองสีสัตตะนาท ซึ่งเป็นอำเภอที่มีประชากรหนาแน่น เหมาะแก่การศึกษาวิจัยในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักการบริหาร การประกันคุณภาพการศึกษาและ เป็นกระบวนการบริหาร การคุ้มครองการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับความพร้อมของการพัฒนาโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพในระดับมัธยมศึกษาใน 4 อำเภอในนครหลวงเวียงจันทน์ เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาโรงเรียนตัวแบบต่อไป
2. ได้ทราบถึงปัญหาของการพัฒนาโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพ ในระดับมัธยมศึกษาใน 4 อำเภอในนครหลวงเวียงจันทน์
3. มีองค์ความรู้ด้านข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพ ในระดับมัธยมศึกษาใน 4 อำเภอในนครหลวงเวียงจันทน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยการศึกษาครั้งนี้ มุ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกรณีศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจึงประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (semi – structured interview) และแนวคำถามสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดที่ครอบคลุมโจทย์การวิจัย รวมถึงเครื่องมือสำหรับการบันทึกข้อมูลภาคสนาม

สรุปผลการวิจัย

1. ความพร้อมในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ มีความพร้อมน้อยถึงปานกลาง โดยด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) มีความพร้อมน้อย ในขณะที่การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) มีความพร้อมปานกลาง

2. ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) โรงเรียนขาดการศึกษาวិเคราะห์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพื่อการประกันคุณภาพภายในตามประกาศกระทรวงการศึกษาและการกีฬา (2) ไม่มีการศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา แต่ยังคงขาดความเป็นระบบ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศไม่ถูกต้อง และไม่เพียงพอ (3) จัดโครงสร้างหรือระบบบริหารสถานศึกษาไม่ครอบคลุม และไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (4) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ทั้งในส่วนของโครงการ/ กิจกรรม

2.2 ด้านการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) ไม่มีผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ และไม่มีการวางแผนการสร้างความเข้าใจในการตรวจสอบคุณภาพ (2) ไม่มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในหรือมีแต่ไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากต้นสังกัด เข้ามาร่วมดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน

2.3 ด้านการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) ไม่มีระบบการประเมินที่เป็นระบบชัดเจน (2) ไม่มีการเผยแพร่รายงานประเมินคุณภาพภายในต่อต้นสังกัด/ผู้เกี่ยวข้อง (3) ไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามี

ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ที่สำคัญ ได้แก่

3.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ได้แก่ 1) ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงประกาศใช้ 2) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง 3) กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 4) จัดทำแผน กำหนดวิธีดำเนินการกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรฯ การจัดประสบการณ์เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้การวัดและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรและการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมาตรฐานตามที่กำหนดไว้

3.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) ได้แก่ 1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา 2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 4) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ได้แก่ 1) ให้มีกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คนที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม 3) สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 4) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ 5) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานปกติของสถานศึกษา 7) นำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการประเมินตนเอง/ต้นสังกัดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เลือกสรรข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารและการเรียนการสอนต่อเนื่อง 8) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

3.4 กระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นตอนการรายงานผลการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความพร้อมในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ มีความพร้อมน้อยถึงปานกลาง โดยด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) มีความพร้อมน้อย ในขณะที่การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) มีความพร้อมปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และ

มัธยมศึกษาใน 4 อำเภอ นั้น ยังไม่ได้ดำเนินการพัฒนาความรู้ความเข้าใจหรือสร้างความตระหนักให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงทำให้มีความพร้อมในระดับน้อยถึงปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณ พรหมวัง (2542) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ที่พบว่าสภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและผลการวิจัยของ สาริน ผดุงสวัสดิ์ (2553) ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับแตกต่างกัน พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับสูง มีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ครบตามองค์ประกอบ 8 ด้าน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ครอบคลุมและสมบูรณ์กว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับกลางและต่ำ

2. ปัญหาสำคัญด้านการควบคุมคุณภาพ ได้แก่ โรงเรียนขาดการศึกษาวเคราะห์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพภายในตามประกาศกระทรวงการศึกษาและการกีฬา ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบและทบทวนภายในไม่มีผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ และไม่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพ ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบ มาตรฐานยังไม่มีระบบการประเมินที่เป็นระบบชัดเจน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบมาตรฐานเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานต้นสังกัดในระดับกระทรวงที่ยังไม่มีความชัดเจนในเชิงนโยบายที่ขาดความต่อเนื่อง จึงให้ให้โรงเรียนและครูผู้สอนยังให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน รวมถึงโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ยังไม่ทันสมัยจึงให้ความสำคัญในเรื่อง

ดังกล่าวน้อย สอดคล้องกับ Floit (2000) ที่รายงานการประเมินภายนอกและรายงานข้อคิดเห็นจากโรงเรียนแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง และความพยายามในการพัฒนาหลายอย่างยังไม่ต่อเนื่องและไม่อาจบ่งบอกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการประกันคุณภาพ Bugg (2000) ที่กล่าวถึงความสำคัญของงบประมาณว่าทรัพยากรทางการเงินทำให้กระบวนการประกันคุณภาพไม่สามารถบรรลุเป้าหมายและมยุรีย์ แพร์หลาย (2554); เทื่อน ทองแก้ว (2558) ที่พบว่าปัจจัยอุปสรรคด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ คือระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นปัจจุบันและการขาดแคลนบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3. ข้อเสนอแนะการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 4 อำเภอในเวียงจันทน์ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ได้แก่ ระบบการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดยใช้กระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการดำเนินการ และขั้นการรายงานผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยวงจรคุณภาพ หรือ PDCA ในการดำเนินงาน โดยการดำเนินการตามวงจรดังกล่าวจะต้องมีระบบควบคุมคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน (P) เป็นการดำเนินการโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมอย่างรัดกุมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบท รวมถึงการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อจะให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นั้น องค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Harper (2000) ที่พบว่า 1) การวางแผนเป็นทีมทำให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในแนวใหม่ 2) การทำงานเป็นทีม การสร้าง ความตระหนักให้แก่ครูใหญ่ของแต่ละสถานศึกษาในการเป็นผู้นำกระบวนการ

เปลี่ยนแปลง 3) การวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพแนวใหม่ของโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรไม่ส่งผลกระทบต่อเทคนิควิธีสอน และสอดคล้องกับ Atria (1999) ที่พบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาจะช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จอย่างราบรื่น และสิริยากร กองทอง (2559) ที่ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูลอย่างชาญฉลาด สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA และการมีส่วนร่วมของปราชญ์ท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 ข) ที่กล่าวถึงกระบวนการคุณภาพที่สำคัญที่จะช่วยให้การประกันคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีโดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA ในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการดำเนินการที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนอย่างมีส่วนร่วม การปฏิบัติตามแผน การกำกับติดตามประเมินผล และการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจะเห็นว่ามีความพร้อมน้อยถึงปานกลาง โดยด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) มีความพร้อมน้อย ในขณะที่การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) มีความพร้อมปานกลาง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการควบคุมคุณภาพ โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษา รองลงมาได้แก่ การจัดระบบบริหารจัดการและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านการประเมินคุณภาพ โรงเรียนควรเน้นให้ความสำคัญกับการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน และการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนในปีต่อไป

1.3 ด้านการตรวจสอบคุณภาพ โรงเรียนควรประสานการดำเนินงานตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัดในการประเมินผลภายใน และควรมีการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น ควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันแต่ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงปริมาณโดยขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้น เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศไปวางแผนพัฒนาตัวแบบประกันคุณภาพการศึกษาในภาพที่กว้างมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยนำร่องโรงเรียนตัวแบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

2.4 ควรศึกษาแนวทางหรือกระบวนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการและการกีฬา. (2013). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. เวียงจันทน์: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
2. คำเม็ง สีบุญเรือง และเกรียงศักดิ์ บุญญา. (2554). **การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว**. วารสารศึกษาศาสตร์, 22(3): 47-57.
3. เทือน ทองแก้ว. (2558). **การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์**

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามแนวคิดการบริหารจัดการขั้นสูงและระบบประกันคุณภาพสมบูรณ์แบบสำหรับสถาบันอุดมศึกษารัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. มยุรีย์ แพร์หลาย. (2554). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5. ศิริรัตน์ พิมณาคุณ. (2559). **การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2559

6. สาริน ผดุงสวัสดิ์. (2553). **การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับแตกต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

7. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554 ก). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องกฎกระทรวงว่า ด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554 ข). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

9. สิริยากร กองทอง. (2559). **กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่ง**

เน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

10. สุพัฒน์ พรหมวัง. (2542). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
11. Atria, J. P. (1999). **The Effect of the Illinois Quality Assurance and Improvement Planning Process on Chicago Public School Teacher Attitudes toward School Improvement.** Ed.D. Illinois: The Northern Illinois University.
12. Bugg, K. A. (2000). **Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois High Schools.** Dissertation, Ph.D. (Educational Administration). Illinois : The Illinois State University.
13. Floit,. J. (2000). **The Effects of The Quality Assurance External Review on Illinois School.** Dissertation, Ph.D. (Educational Administration). Illinois: The Illinois State University.
14. Harper, J.R. (2000). **The Role of Teams in Quality Assurance and Improvement Planning In to Illinois Middle School.** Dissertation, Ph.D. (Educational Administration). Illinois : The Illinois State University.